

Kadernota 2023

Doel kadernota

Voor u ligt de Kadernota 2023. De eerste Kadernota van de collegeperiode 2022-2026. De Kadernota heeft als doel om verwachte financiële en beleidsmatige ontwikkelingen te schetsen en richting te bepalen. Het vormt de opmaat naar de Programmabegroting 2023. Met een recent gesloten coalitieakkoord zijn diverse speerpunten genoemd die we in de komende bestuursperiode zullen gaan realiseren. De focus ligt op dit moment bij structurele financiële consequenties, incidentele uitgaven worden wel benoemd maar kunnen buiten de exploitatie worden opgevangen vanuit de hiervoor bestemde (investerings-)reserve. Met deze kadernota maken we een aanvang om prioriteiten te stellen en de daarbij behorende (financiële) afwegingen te maken. Belangrijk uitgangspunt blijft hierbij om meerjarig een sluitend financieel beeld op te leveren. In tijden van diverse gemeentelijke uitdagingen (bijvoorbeeld klimaatakkoord, sociaal domein, omgevingswet) is dat een forse opgave. Toch zijn we erin geslaagd om een gezonde financiële basis neer te zetten, waarop voort kan worden gebouwd.

Proces kadernota/ begroting 2023

Met deze kadernota starten we het proces om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting in november. De kadernota wordt behandeld via de reguliere raadsproces (commissie, opiniërende raadsvergadering (optioneel) en de raadsvergadering van juli).

Met dit richtinggevend kader wordt vervolgens verder gewerkt aan een concept meerjarenbegroting ter behandeling in november 2022.

Uitgangspunten kadernota:

1. *Hoe staan we ervoor: Stand van zaken (incl. Berap en wettelijke taken)*

Een krachtige gemeentelijke organisatie

In de afgelopen periode (vorige begroting en bij herstelplan) hebben we bezuinigd op onze organisatie. Dat heeft bijgedragen aan financieel herstel op de korte termijn. Echter zien we ook dat het op een aantal plekken knelt en voor de lange termijn mogelijk niet houdbaar is (langere wachttijden, sluiten klantenbalie op vrijdag, onvoldoende kwaliteit door tijdgebrek). Mede gelet op het feit dat er ook nog steeds taken en verantwoordelijkheden worden toegevoegd bij gemeenten zullen we ook op het gebied van onze organisatie keuzes moeten maken. Een van deze nieuwe taken is de invoering en de doorontwikkeling van de Omgevingswet. Dit vraagt ook in 2023 meerjarig nog extra capaciteit en ondersteuning voor onze organisatie terwijl de beschikbare middelen hiervoor slechts tot eind 2022 toereikend zijn. Ook op het gebied van zichtbaarheid, veiligheid en uitbreiding van taken op het gebied van ondermijning maken dat de huidige capaciteit die we afnemen bij de gemeente Venlo niet meer toereikend is om alle taken uit te voeren en zichtbaar te zijn in onze gemeenschap.

Kader 1:

We brengen de gemeentelijke organisatie op sterkte om onze wettelijke en reguliere opgaven uit te kunnen voeren, nieuwe wetgeving te kunnen implementeren én de ambities van onze gemeente en gemeenschap te kunnen realiseren. Een gemeente in de gemeenschap en de dienstverlening die daarbij hoort betekent ook een gemeente op kracht.

Corona

Met betrekking tot de coronapandemie is op dit moment nog niet in te schatten of er in het najaar maatregelen worden getroffen door het Rijk. Daarnaast is nog niet helder hoe de lange termijneffecten van corona zich ontwikkelen op het gebied van gezondheid, eenzaamheid en economische impact (schuldenlast).

Vluchtelingen Oekraïne

Met de tijdelijke huisvesting van Oekraïense vluchtelingen draagt ook de gemeente Beesel haar verantwoordelijkheid binnen de opgave van onze veiligheidsregio. Onduidelijk is hoe de oorlog en daarmee gepaard gaand de vluchtelingenstroom zich zal ontwikkelen. We houden er rekening mee dat we binnen de opgaven op ruimte en het sociaal domein extra inzet/ capaciteit nodig zullen hebben in relatie tot deze doelgroep en daarnaast de (reguliere) huisvesting van statushouders.

Kader 2:

Crisis volgt op crisis. Een krachtige gemeente is ook nodig om een thuis te bieden voor onder andere oorlogsvluchtelingen en statushouders. Er is letterlijk en figuurlijk ruimte nodig om er ook voor deze nieuwe inwoners te zijn.

2. Doorontwikkeling P&C-cyclus en ZBB-traject

Doelenboom

In 2021 heeft de doorontwikkeling van onze P&C-cyclus een nieuwe impuls gekregen. Enerzijds werd dit veroorzaakt door de onverwacht tegenvallende resultaten over 2020. Anderzijds vragen ook de steeds complexer wordende taken om meer grip en inzicht in zowel beleidsmatige als financiële ontwikkelingen. Een van de onderdelen uit deze doorontwikkeling is het opstellen en implementeren van een doelenboom. Met ingang van begrotingsjaar 2023 gaan we onze P&C documenten opbouwen aan de hand van deze doelenboom. Concreet betekent dit dat we per programma doelen, subdoelen en activiteiten in beeld brengen, gekoppeld aan onze financiën. Het voordeel van deze manier van werken, is dat we beter inzicht krijgen in de manier waarop onze activiteiten gekoppeld zijn aan onze doelen, of andersom: hoe we onze doelen daadwerkelijk gaan realiseren. Bestaande en nieuwe initiatieven worden langs de doelenboom gelegd waardoor het sneller en eenvoudiger duidelijk wordt in hoeverre deze (nog) bijdragen aan het realiseren van onze doelen. Ook vragen als “wat als we dit niet doen” kunnen hiermee eenvoudiger worden beantwoord.

Ter informatie hebben we de doelenboom op basis van de begroting 2022 bijgevoegd in bijlage 1. De doelenboom voor 2023 zal uiteraard nog geactualiseerd worden op basis van o.a. de gemaakte keuzes in deze kadernota.

Zero based budgetting

Bij het vaststellen van de begroting 2022 heeft de raad ingestemd met het zero based budgetting traject. Fase 1 van dit traject, was het vormen van een doelenboom zoals hierboven omschreven. Inmiddels zijn we gestart met fase 2. Zoals in de 1e berap 2022 is aangegeven, richten we ons in deze fase op drie onderdelen. Deze onderdelen zijn: het voorliggend veld Sociaal Domein, overhead en de subsidies in combinatie met het accommodatiebeleid en combifunctionarissen. Dit laatste punt vormt ook de basis voor de herijking van het subsidiebeleid, zoals aangekondigd in de begroting 2022. Deze fase verwachten we in 2022 af te ronden. Echter, de doorvertaling naar verenigingen en gesubsidieerde organisaties kent een langere doorlooptijd om een betrouwbare overheid te kunnen zijn. De financiële gevolgen van de te maken keuzes, zullen om die reden pas in 2024 in de begroting zichtbaar zijn.

Projecten

Tijdens de begrotingsbehandeling in november 2021 is de motie 'Grip op de kosten' aangenomen, waarin kort samengevat wordt gevraagd om financiële rapportage over projecten. Grootchalige projecten zijn onder te verdelen in projecten waarvoor een grondexploitatie is geopend en projecten waarvoor een investeringskrediet beschikbaar is gesteld.

Omdat de verantwoording van beide soorten projecten op diverse plekken staat en geen eenduidig format kent, is het lastig om een goed overzicht te krijgen. Daarom voeren we een nieuwe systematiek in. In de nieuwe opzet rapporteren we bij elk P&C-document over onze projecten. Daarbij rapporteren we bij de begroting en jaarrekening over zowel inhoud als financiën. Bij de tussentijdse rapportages brengen we enkel verslag uit over de inhoudelijke voortgang. Hierbij houden we ons uiteraard aan de spelregels zoals afgesproken in onze financiële verordening (bijvoorbeeld: autorisatie voor kredieten door de raad).

Stuurinfo

We willen steeds meer in staat zijn om bij te sturen op actuele ontwikkelingen. Eén van de belangrijkste onderdelen die we hiervoor nodig hebben, is inzicht. Want alleen met inzicht in doelen, activiteiten, financiën en risico's zijn we in staat om tijdig en goed onderbouwd te kunnen bijsturen. In 2023 werken verder aan het optimaliseren van onze stuurinformatie om zo het gewenste inzicht te kunnen genereren.

3. Financiële positie

Algemeen

In het voorjaar van 2021 werd bekend dat we het jaar 2020 af moesten sluiten met een tekort. Dit was een wake up call voor ons om meer grip op onze financiën te krijgen. De tekorten in het sociaal domein, de opgenomen taakstellingen en de coronacrisis leidden ertoe dat we in mei 2021 een herstelplan hebben opgesteld. Het doel van dit plan was enerzijds de tekorten terug te dringen en herstelmaatregelen in onze lopende begroting te treffen. Anderzijds was het herstelplan gericht op het herstellen en versterken van de financiële positie van onze gemeente. Door onder andere mutaties in reserves en voorzieningen tegen het licht te houden, cofinanciering door derden te onderzoeken en te realiseren én investeringen te formuleren, die op de lange termijn een positief effect kunnen hebben voor onze positie.

Zoals uit de jaarrekening blijkt, heeft onder andere dit herstelplan geleid tot een positieve afsluiting van 2021 en een versterking van onze financiële positie. Het beeld voor 2022 en verder ziet er om die reden ook positiever uit, zowel voor onze lopende exploitatie (we hebben een beter structureel evenwicht in onze begroting) als voor onze reservepositie (de vrije ruimte in onze reserves is aangevuld en we hebben duidelijke afspraken gemaakt voor inzet van deze reserves).

Gemeentefonds

Naast de effecten van het herstelplan, zijn er ook andere oorzaken te benoemen voor het positieve resultaat 2021. Een hiervan is de extra baten die we uit het Gemeentefonds ontvangen. Bij de decembercirculaire 2021 van het Gemeentefonds werd bekend dat we voor 2021 en verder meer inkomsten vanuit het Rijk kunnen verwachten. Bij de meicirculaire 2022 werd duidelijk dat deze trend zich meerjarig voortzet. Daarbij geven we wel de winstwaarschuwing af dat tegenover deze extra middelen ook extra taken (en dus lasten) kunnen staan.

Naast de positief uitvallende meicirculaire, ontvangen we eveneens extra gelden vanuit het Gemeentefonds vanwege de herverdeling van het Gemeentefonds per 1 januari 2023. Dit heeft een positief effect op onze inkomsten van € 100K in 2023, € 300K in 2024 en € 500K in 2025 en 2026.

Daarnaast zien we op de langere termijn een aantal risico's en onzekerheden ten aanzien van het Gemeentefonds. Deze werken we verder uit bij het onderdeel "financiële risico's".

Taakstellingen begroting 2022

In het coalitieakkoord is opgenomen dat we taakstellingen opnieuw beoordelen bij de begroting 2023. Dit, niet alleen in relatie tot onze financiële positie, maar ook met betrekking tot de impact op onze gemeente. De keuzes en de financiële consequenties hiervan, hebben we opgenomen bij het onderdeel "Voorstellen".

In de huidige begroting hebben we een aantal taakstellingen opgenomen. Zo hebben we een taakstelling opgenomen naar aanleiding van het Zero Based Budgeting traject, oplopend van € 200K in 2023, € 400K in 2024 tot € 600K in 2025 en 2026. Dit traject is momenteel in volle gang. We verwachten hierbij de geplande taakstellingen te realiseren.

Kader 3:

We zetten het ZBB traject door en realiseren de voorgenomen taakstellingen.

Daarnaast wordt het budget voor uitgaven in de jeugdzorg verlaagd van € 250K in 2023 en € 300K in 2024 naar € 380K in 2025 en 2026. Het Rijk kort ons namelijk op het budget jeugdzorg met deze bedragen. Als gemeente dienen we invulling te geven aan de hervormingsagenda die ten grondslag ligt aan deze korting. Daarnaast zien we dat de maatregelen die we in het herstelplan 2021 hebben genomen, hebben geleid tot een daling in de kosten voor onder andere jeugdzorg. Om deze redenen handhaven we de voorliggende korting voor 2023 en verder.

Kader 4:

We handhaven de meerjarige korting in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd.

Ondanks dat de genoemde korting op jeugdzorg voorsnog een feit is, moeten we op het gebied van jeugdzorg specifiek en sociaal domein breed rekening houden met een aantal onzekerheden en (mogelijke) veranderingen. Per 1 januari 2022 is een nieuwe vorm van sturing en inkoop gestart.

Hoewel de eerste cijfers positief zijn (1e berap 2022) moeten we goed de vinger aan de pols houden omdat we ons niet meer kunnen baseren op de ervaringscijfers van de inkoop tot 1 januari 2022. We monitoren dit uiteraard. Voor 2023 loopt in de Regio Noord-Limburg een nieuwe aanbesteding op segment 1 (Behandeling met verblijf en ambulante behandeling) als laatste onderdeel van de nieuwe sturing en inkoop. Dit heeft mogelijk voor 2023 effecten die nu nog niet te kwantificeren zijn. Daarnaast krijgen we als gemeente signalen van een mogelijke stijging in de zorgvraag. We kunnen deze signalen op dit moment nog niet concreet maken samen met zorgaanbieders. Wanneer we meer duiding kunnen geven aan deze ontwikkelingen, nemen we deze mee in de begroting 2023.

Kader 5:

Ontwikkelingen in het sociaal domein, die voldoende kwantificeerbaar zijn, nemen we mee in de begroting 2023.

Ook hebben we een taakstelling opgenomen met betrekking tot de subsidies van € 224K vanaf 2023. Bij de eerste berap 2022 is deze taakstelling reeds bijgesteld naar € 65K. Deze korting zou het resultaat moeten zijn van de herijking van het subsidiebeleid in 2022. In de eerste berap 2022 hebben we reeds voorgesteld de korting voor het welzijnswerk eenmalig voor 2023 terug te draaien. Zoals bij het onderdeel Zero Based Budgeting is aangegeven, zal de herijking van het subsidiebeleid in 2022 plaats vinden. We verwachten hiermee de stapeling in onze subsidies terug te kunnen dringen. De uitkomsten van deze herijking kunnen niet in 2023 doorgevoerd worden gezien de Algemene Subsidieverordening en de beginselen van behoorlijk bestuur. De uitkomsten van de herijking kunnen op zijn vroegst in 2024 ingaan (en daarmee zijn effect hebben op het begrotingsjaar 2024) en geeft daarmee voldoende ruimte voor organisaties om te anticiperen op de financiële consequenties die uit deze herijking voortvloeien. Dit geeft ons tevens de mogelijkheid om de looptijd van alle subsidies gelijk te trekken.

Kader 6:

De herijking van het subsidiebeleid loopt in 2022, de doorvertaling vindt dan – om voldoende voorzienbaarheid te garanderen bij wijzigingen - plaats in het begrotingsjaar 2024. Zo kunnen we breed richting verenigingen en in het voorliggend veld een goede afweging maken, zowel financieel als beleidsmatig. Daarbij betrekken we naast de reguliere subsidies aan organisaties ook de individuele subsidieregelingen in het kader van de stapeling. Verenigingen en organisaties kunnen zich zo goed voorbereiden om eventuele wijzigingen in de subsidie op te vangen. Dit traject loopt parallel met de nieuwe beleidsnota's die voor subsidiering de grondslag zijn (o.a. jeugd, cultuur, sport). De beoogde besparing in 2023 komt hiermee te vervallen.

Nieuw beleid en nieuwe investeringen

In onze huidige begroting hebben we opgenomen jaarlijks € 350K toe te voegen aan onze Investeringsreserve. Dit, met het oog op het versterken van onze reservepositie. Inmiddels is de vrij besteedbare ruimte in onze investeringsreserve opgelopen tot ruim € 9.000K. Hiermee hebben we robuustheid gekregen in onze reservepositie.

Zoals ook in het coalitieakkoord is opgenomen, willen we structurele lasten dekken met structurele opbrengsten. De jaarlijkse toevoeging aan de reserve van € 350K is in feite structurele ruimte binnen

onze begroting. Om die reden willen we deze ruimte niet meer aan de reserves toevoegen, maar gebruiken ter dekking van nieuwe investeringen en nieuwe beleidsinitiatieven.

Kader 7:

Om nieuwe ambities, investeringen en beleidsinitiatieven te realiseren stellen we hiervoor structureel een bedrag ter beschikking van €350.000,-. Hiermee schrappen we de jaarlijkse dotatie aan de investeringsreserve. Samen met het budget vitale voorzieningen vormen we zo een ambitiebudget “bouwen aan de gemeenschap”.

Lastendruk

De afgelopen jaren hebben we de gemeentelijke belastingen en aantal keer moeten verhogen. Uitgangspunt bij deze kadernota is om voor de ozb en toeristenbelasting geen aanvullende verhogingen op te leggen bovenop de reeds vastgestelde 3% ozb verhoging. De rioolheffing en de afvalstoffenheffing blijft het uitgangspunt van kostendekkendheid gelden. Dit uitgangspunt nemen we mee bij het opstellen van het nieuwe Gemeentelijk Riolerings Plan dat dit jaar wordt opgesteld en het hieruit voortvloeiende tarief voor rioolheffing.

Kader 8:

We verhogen de belasting voor 2023 en verder niet meer dan de eerder vastgestelde verhoging van 3%. Voor de riool- en afvalstoffenheffing blijven we uitgaan van kostendekkendheid. Zo belasten we onze inwoners niet meer dan nodig.

Meerjarig begrotingssaldo

In de eerste berap 2022 hebben we ons meerjarig begrotingssaldo opgenomen. Dit ziet er als volgt uit:

(Bedragen x € 1.000)

Jaar	2023	2024	2025	2026
Begrotingssaldo	143	182	91	91

De keuzes die we in deze kadernota voorleggen en de impact hiervan op het begrotingssaldo, hebben we opgenomen bij het onderdeel “Meerjarig begrotingssaldo”.

Financiële risico's

Voor de komende jaren voorzien we een positief begrotingssaldo. Er is echter een aantal risico's of onzekerheden die van invloed kunnen zijn op dit begrotingssaldo.

Inflatie

De afgelopen maanden is de inflatie flink toegenomen. De gevolgen hiervan zijn voor eenieder nu al merkbaar. Dat deze inflatie ook gevolgen gaat hebben voor de gemeentelijke begroting is aannemelijk. Onze eigen uitgaven zullen als gevolg van prijsstijgingen ook omhooggaan. Daarnaast zal er wellicht een groter beroep worden gedaan op onze (incidentele) subsidieregelingen c.q. de hoogte van subsidiebedragen zullen stijgen. We volgen de komende maanden de landelijke ontwikkelingen rondom de inflatie nauwlettend. We gaan uit van een indexering conform de meest actuele Macro Economische Verkenning van het CPB.

Kader 9:

We indexeren waar nodig de budgetten in onze begroting.

Gemeentefonds: algemeen

Bij de bepaling van de hoogte van het gemeentefonds hanteert het Rijk de zg. “trap op, trap af”-systematiek. Dit betekent dat de omvang van het gemeentefonds gekoppeld is aan de rijksuitgaven. Concreet: wanneer het Rijk meer uitgeeft, stijgen de inkomsten uit het gemeentefonds. Andersom geldt dit ook: wanneer het Rijk minder uitgeeft c.q. gaat bezuinigen, dalen de inkomsten uit het gemeentefonds. Dit laatste kan leiden tot een begrotingstekort bij gemeenten. Voor de komende jaren verwachten wij voorsnog geen daling in de rijksuitgaven. Wel bestaat het risico op onderuitputting of doorschuiven van bestedingen door het Rijk. Dit heeft direct gevolgen voor de gemeentelijke baten per jaarschijf. Bij de raming van de baten uit het gemeentefonds houden we hier rekening mee om zo het risico van deze systematiek terug te dringen.

Gemeentefonds: opschalingskorting

In 2015 heeft het Rijk een opschalingskorting doorgevoerd in het gemeentefonds. De gedachte hierachter was dat gemeente door gedwongen herindelingen efficiënter zouden werken en dus kosten zouden besparen. Door het verplicht opschalen naar 100.000+ gemeenten ging in 2015 echter al een streep, maar de korting op het gemeentefonds bleef wel overeind. Vanaf 2020 is deze korting op het gemeentefonds bevroren. Inmiddels is bekend dat deze opschalingskorting tot en met 2025 bevroren blijft. Echter, over 2026 en verder is nog geen besluit genomen door het Rijk en bestaat de mogelijkheid dat de opschalingskorting blijft bestaan.

Voor Beesel zijn de financiële gevolgen van de opschalingskorting in 2026 500K. Deze korting verwerken we in de jaarschijf 2026.

Kader 10:

We zijn als gemeente erg afhankelijk van het gemeentefonds. Het gemeentefonds is erg grillig. We ramen onze inkomsten daarom zo realistisch mogelijk. Dit betekent onder andere dat we voorstellen vanaf 2026 de opschalingskorting in te boeken. Daarnaast houden we rekening met het risico op onderuitputting (en dus op een lagere uitkering uit het gemeentefonds).

4. Coalitieakkoord

Op 31 mei is het coalitieakkoord 2022-2026 ‘Bouwen aan onze gemeenschap, voor vandaag en morgen’ ondertekend door de coalitiepartijen. Het coalitieakkoord schetst, samen met het overdrachtsdocument, het perspectief voor de gemeente Beesel de komende jaren. Een aantal majeure inhoudelijke en randvoorwaardelijke thema's is daarbij benoemd:

Besturen voor en met de Beeselse gemeenschap

De kern van een kleine en krachtige gemeente is een goede samenwerking. Door een wijze van besturen vast te houden, waarin samen met raad, college, organisatie enerzijds en inwoners, verenigingen, maatschappelijke partners en bedrijven anderzijds majeure opgaven worden vormgegeven en opgepakt gaat het ons lukken deze te realiseren. In dit samenspel moeten we vaak gaan schakelen tussen rollen en perspectieven van alle betrokken partners. Afwegingen op majeure thema's en projecten wordt samen gemaakt, met oog voor het perspectief van de ander en vanuit een

goede inhoudelijke afweging. Zo gaan we voor de fysieke leefomgeving (wonen, bedrijvigheid, natuur, recreatie etc.) werken aan de nieuwe Omgevingsvisie. Deze gaan we samen met de gemeenschap opstellen.

De inhoudelijke thema's:

- *Fijn wonen*

De krapte op de woningmarkt neemt alleen nog maar toe. De verplichte huisvesting van verschillende doelgroepen en de vraag om in onze eigen gemeenschap te kunnen (blijven) wonen maakt dat *fijn wonen* een uitdaging op zich is. Wonen is zowel landelijk als in de regio Noord-Limburg een belangrijk thema. Ook voor de gemeente Beesel is dit een prioritair thema. We willen versnelling aanbrenge

Kader 11:

Om versnelling op het gebied van wonen te realiseren doen we een beroep op de middelen uit de investeringsreserve (€600.000 / 4 jaar). We zetten deze middelen in ten behoeve van het inschakelen van tijdelijk extra expertise én voor participatieprocessen

De focus op twee doelgroepen (starters en ouderen) moeten leiden tot meer beweging en een passende woning voor al onze inwoners. Kwaliteit, duurzaam en levensloopbestendig zijn de kernpunten.

We gaan samen met inwoners en partners aan de slag om geschikte locaties te vinden én bouwen we door aan voorgenomen bouwprojecten zoals Oppe Brik, Rustoord, Parklaan, Heijackerstraat. Tegelijkertijd vraagt de nood ook om snelheid en om innovatieve oplossingen. Pilots op het gebied van vernieuwende woonvormen kunnen daarom wellicht rekenen op landelijke en regionale ondersteuning. We onderkennen als gemeente dat in de ontwikkeling van woningbouwprojecten we verschillende rollen kunnen hebben én nemen. Dit kan gevolgen hebben voor de ambtelijke capaciteit.

Fijn wonen betekent ook leefbaarheid in onze kernen en wijken. We zetten daarom onze integrale wijkaanpak, vanuit verschillende domein, voort.

- *Samenkracht*

Voorkomen is beter dan genezen en daarom blijft de focus van onze inzet in het sociaal domein onverminderd op preventie. In de gemeente Beesel kennen we relatief gezien in hoog gebruik van maatwerkvoorzieningen WMO en Jeugd. De gemeente Beesel garandeert voor iedereen goede en betaalbare zorg. Deze verantwoordelijkheid delen we met onze zorgpartners en geven daarom samen invulling aan deze ambitie. Hiervoor is het onder andere noodzakelijk dat actieve inwoners en professionals elkaar kennen door korte lijnen. Iedereen met een hulp of informatievraag moet laagdrempelig bij ons terecht kunnen. In dat kader kijken we naar een slimmer gebruik van onze voorzieningen, waaronder ons gemeentehuis (zie ook kopje investeren in onze gemeenschap).

Kader 12:

In 2023 gaan we het welzijnswerk, jeugdwerk, het ouderenwerk en algemene voorzieningen zoals het bibliotheekwerk en informatie en adviespunten nog meer in samenhang organiseren. Dit moet naast samenhang leiden tot betere dienstverlening aan

onze inwoners en efficiency. We reserveren eenmalig een voorbereidingskrediet van €60.000 voor dit proces.

1 januari 2022 is de nieuwe inkoop en sturing regionaal van kracht gegaan. Op basis van nieuwe ervaringscijfers monitoren we het gebruik van zorg en ondersteuning in onze gemeente. De eerste cijfers zien er positief uit. Tegelijkertijd moet het verdere verloop van 2022 uitwijzen of we voor 2023 en verder op dit punt de begroting reëel kunnen bijstellen. Regionaal werken we samen in het sociaal domein, waaronder in het programma vitaal en gezond. We plukken de vruchten van deze regionale samenwerkingstafels door expertise te brengen en te halen en kunnen zo samen projecten als de gezonde basisschool met partners vormgeven.

We gaan #gewoonsamen de komende periode onderzoeken hoe we de meest inclusieve gemeente van Nederland zouden kunnen zijn. Om dit te bereiken zetten we eerst de stap om kleinere knelpunten te inventariseren. Daarnaast stellen we een structurele aanpak op samen met partners en de gemeenteraad. Om deze aanpak ook duurzaam te borgen is het belangrijk partners en inwoners mede-eigenaar te laten zijn van dit proces.

Kader 13:

Om de inclusiefste gemeente van Nederland te worden organiseren we samen met partners een structurele aanpak. Hiervoor reserveren we een voorbereidingskrediet van €60.000,-

- *Duurzaamheid*

Duurzaamheid is een breed begrip en omvat veel belangrijke thema's. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor de uitvoering van de klimaatopgaven van het Rijk. Dit reikt van energieopwekking én besparing tot klimaatadaptatie, warmtetransitie, mobiliteit, sociale duurzaamheid en biodiversiteit. Deze zaken raken iedereen: onze inwoners, verenigingen, maatschappelijke partners en bedrijven maar ook ons als gemeente. Ook houden deze opgaven niet op bij de gemeentegrens. Samenwerking zowel lokaal als met de regio Noord-Limburg, en daarmee voortbouwend op de goede samenwerkingen van afgelopen jaren, is onontbeerlijk. De basis voor ons beleid is de Duurzaamheidsvisie 2030.

We zien ook dat de ambitie op het gebied van Duurzaamheid en Klimaat hand in hand moet gaan met het draagvlak in onze gemeenschap en bij onze partners. Samenwerking en draagvlak zijn daarmee twee belangrijke randvoorwaarden voor het succesvol behalen van de klimaatopgaven.

Daarnaast zien we in de veelheid van opgaven ook dat het financiële kader een belangrijke randvoorwaarde is. Voordat we als gemeente verder gaan investeren moet het Rijk voldoende financiële middelen ter beschikking stellen. Dit laat onverlet dat investeringen op het gebied van duurzaamheid moeten gaan renderen, waarbij de opbrengsten direct of indirect terugvloeien naar de gemeente Beesel. Rendement kan ook maatschappelijk rendement betekenen. Als deze investeringen maar ten goede komen van onze gemeenschap en lokale partners en bedrijven. Voor 2022 zien we dat het Rijk in de meicirculaire ons als gemeenten compenseert. Om de nodige expertise en slagkracht te behouden en de reeds ingezette acties te consolideren en verder te ontplooiën zijn deze middelen nodig.

Kader 14:

We oormerken de Rijksmiddelen voor klimaat die we in 2022 krijgen voor de uitvoering in 2023. (€155.000)

Onze rol veranderd van aanjagen naar het implementeren. Met een focus op 20 integrale en complexe projecten en processen gaan we vanaf 2023 de volgende fase in van onze duurzaamheidsvisie. Dit is mede mogelijk doordat we in de Regionale Investeringsagenda succesvol hebben ingezien op Beeselse projecten met een regionale impact, zoals de gebiedsverkenning en het circulair ambachtscentrum.

Voor het circulair ambachtscentrum (samen met lokale en regionale partners) is het zaak deze te laten renderen en om te zetten in een succesvolle businesscase. De gebiedsverkenning is een brede aanpak vanuit ruimte, waarbij koppelingen gemaakt worden tussen duurzaamheid, toerisme, landelijke gebied, (agraris)ondernemerschap en natuur. Grensoverschrijdende samenwerking is belangrijke om te komen tot haalbaarheid en financiering (Interreg, Green Deal, Regio Deal) van de verder concretisering van de gebiedsverkenning.

- *Beleven & Bedrijvig*

Vanuit de nieuwe omgevingsvisie bepalen we samen met de gemeenschap, maatschappelijke partners en bedrijven hoe we omgaan met de ruimte in onze gemeente en identificeren we mogelijkheden voor bedrijvigheid, wonen, duurzaamheid etc.

Kader 15:

De nieuwe omgevingsvisie komt tot stand in een participatief proces met inwoners partners en bedrijven. Daarnaast zetten we noodzakelijke expertise tijdelijk in. Hiervoor reserveren we 150.000 om deze ambitie te realiseren.

Regionaal staat de komende periode in het teken van een grensoverschrijdende economische actieagenda. Het Beeselse bedrijfsleven moet hier de vruchten van plukken. Als gemeente kunnen we de verbindende schakel zijn tussen landelijke en regionale ontwikkelingen en ons bedrijfsleven. Zo dragen we bij aan het ondernemersklimaat van de regio Noord-Limburg (programma Ondernemen en Innoveren). Grensregio's hebben daarbij de aandacht van het Rijk in een nieuwe Regio Deal. Samen met onze partnergemeente Brüggen gaan we kansrijke projecten en initiatieven in dit kader inventariseren. Dit beperkt zich overigens niet tot het thema economie, maar raakt alle thema's binnen ons partnerschap.

De doorontwikkeling van Drakenrijk geeft onze gemeente een onderscheidende impuls op het gebied van dagrecreatie. Dit betekent meer bezoekers aan onze gemeente, wat ook weer zijn economische spin-off kent. Ook is deze ontwikkeling een potentieel vliegwiel voor verdere kwalitatieve investeringen in de verblijfsrecreatie zoals een hotel of uitbreiding van De Lommerbergen.

Het voorgaande laat de samenhang van ontwikkelingen zien en dat sommige investeringen in een breder kader ook rendement voor de gemeente én de gemeenschap kunnen opleveren. De perspectief helpt ons ook in het onderzoek naar ontgrondingsmogelijkheden.

Evenementen voegen iets toe aan een bruisende gemeente en dienen ook bij te dragen aan de uitstraling en beleidsdoelen van onze gemeente. De voorbereidingen van het Draaksteken

2023 zijn in volle gang. Het thema Sint Joris en de Draak zien we daarnaast als een strategisch en onderscheidend thema voor onze gemeente. De Europees Culturele Route is daarom een parallel spoor, dat we op verzoek van en samen met Stichting Draaksteken uitwerken. Het doel is Beesel op de Europese kaart met ons immateriële erfgoed. Er zijn duidelijke verbindingen met de ontwikkeling van het Drakenrijk, Beesel Drakedörp en het inspiratiepunt De Lommerbergen.

Naast het onderscheidende evenement Draaksteken vinden we aanbod op cultuur maar zeker ook sport en gezondheid belangrijk. Op basis van de evaluatie van het LCW maken we een keuze voor een sportevenement én de gemeentelijke rol daarin. Met de eerste echte editie van Op Dreef hebben we voor onze jeugd een onderscheidend festival binnen onze gemeentegrenzen.

Facilitering door de gemeente van evenementen is op aanvraag altijd mogelijk. We bieden onze diensten kostendekkend aan. Als evenementen bijdragen aan beleidsdoelstellingen van onze gemeente, op bijvoorbeeld het gebied van jeugd, duurzaamheid is het mogelijk om in aanmerking te komen voor subsidie.

- *Investerings in onze gemeenschap*

Als kleine en krachtige gemeente kennen we een ander onderscheidend vermogen: goede (digitale) dienstverlening en goede voorzieningen.

Ten aanzien van een goede dienstverlening zien we een mogelijke kwaliteitsslag voor onze inwoners in combinatie met de dienstverlening in het sociaal domein (samenkracht). De bundeling van krachten van onze professionals en onze partners willen we verkennen in een Huis voor de Gemeenschap. Slimmer gebruik en dienstverlening vanuit het gemeentehuis in combinatie met andere functies staat centraal in deze verkenning. We willen bekijken vragen op het gebied van zorg, ondersteuning, informatie en advies in een voordeur kunnen bundelen. Aan de achterkant kunnen we zo nog sneller schakelen bij signalen. Daarnaast bekijken we het totale dienstverleningsconcept van ons als gemeente. We willen dit p basis van de behoefte van onze gemeente vormgeven, laagdrempelig en persoonlijk waar mogelijk. Dit raakt de ambitie op inclusiviteit.

Goede voorzieningen betekent op korte termijn een besluit over de locatie van de school in Beesel. Hiermee zorgen we snel voor duidelijkheid en kunnen de plannen voor de nieuwe school worden uitgewerkt en gerealiseerd. Daarnaast is De Schakel als gemeenschaps- en cultuurhuis een belangrijke voorziening voor onze gemeente. De voorziening voldoet echter niet meer aan de wensen en eisen van deze tijd. Samen met gebruikers gaan we de opwaardering vormgeven. Daarnaast gaan we aan de slag in Beesel, en bekijken we samen met de kern hoe we de gemeenschapsfunctie in Beesel kunnen vormgeven en borgen.

Kader 16:

We starten met een plan van aanpak in samenwerking met verenigingen en organisaties om te komen tot een toekomstbestendige Schakel en een gemeenschapsfunctie in de kern Beesel. Daarnaast inventariseren we nodige maatregelen om ons eigen maatschappelijk vastgoed te verduurzamen.

Op het gebied van verkeer zijn er een aantal knelpunten. We willen geen pleisters plakken of door interventies nieuwe knelpunten creëren. Daarom gaan we aan de slag met een

mobiliteitsplan voor de gehele gemeente. Op basis daarvan beoordelen we of en welke maatregelen nodig zijn. Zo komen we samen met de omgeving tot duurzame oplossingen.

Kader 17:

Voor het mobiliteitsplan zetten we middelen uit de investeringsreserve in. We zetten deze middelen in ten behoeve van het inschakelen van tijdelijk extra expertise én voor participatieprocessen

Op het gebied van veiligheid worden in het Integraal Veiligheidsbeleid de kaders geschetst. In oktober 2022 komt dit beleidsplan in de raad. De vertaling van dit beleidsplan volgt in de meerjarenbegroting 2023.

5. Regio Noord-Limburg

Beesel is onderdeel van de Regio Noord-Limburg. Een regio met een visie: de Gezondste Regio van Nederland zijn! Of het nu gaat over toerisme, economie, ondermijning, gezondheid, zorg, mobiliteit of duurzaamheid, we hebben de afgelopen jaren de samenwerking in de breedte verder vorm en inhoud gegeven. Mede door een financiële impuls vanuit Rijk en Provincie in de vorm van een Regio Deal en Investeringsagenda zijn in een drietal tranches projecten uitgewerkt op al die genoemde beleidsvelden. De gemeente Beesel, heeft in samenwerking met partners en buurgemeenten, zo bijna 1 miljoen euro aan cofinanciering weten binnen te halen. Daarnaast participeren we in projecten die bijdragen aan de doelen van onze regio en de brede welvaart voor onze inwoners, zoals het economisch vestigingsklimaat, gezamenlijke aanpak ondermijning en mobiliteit.

De Regio Deal is inmiddels afgerond en zal in 2023 met het Rijk moeten worden afgerekend. De Investeringsagenda is voor de helft ingevuld. Dit betekent dat we nog voor €20 miljoen aan investeringsruimte regionaal hebben. De 4^e tranche, vanaf september 2022, is daarom een belangrijke tranche en kan mogelijk onze ambities dienen. We werken hiervoor aan een projectenlijst. Voorwaarde is natuurlijk wel dat onze ambities regionaal van meerwaarde zijn.

2023 staat daarnaast in het teken van de (her)ijking van onze regiovisie (2019) en de evaluatie van de regionale samenwerkingsafspraken. Het is daarmee een belangrijk weegmoment, ook voor ons als gemeente Beesel. Wat is het belang van de regio Noord-Limburg? Wat is zou onze rol moeten zijn? Welke inhoud hoort hierbij? Zijn vragen die ons moeten stellen.

Regionale samenwerking wordt ook steeds belangrijker. Niet alleen omdat we vanuit bepaalde Rijksopgaven ook gedwongen worden, maar ook omdat het kansen biedt. Zo kijkt het ministerie van Economische Zaken onder andere naar de regio voor een (grensoverschrijdende) economische actieagenda met behorende middelen en heeft Binnenlandse Zaken al de contouren geschetst voor nieuwe Regio Deals geënt op grensregio's. Belangrijke ontwikkelingen die we met oog voor onze eigen ambities, onze lokale partners en inwoners, maar zeker ook onze buurgemeenten moeten volgen én omzetten naar resultaten.

6. Meerjarig begrotingssaldo

De in deze kadernota opgenomen uitgangspunten hebben meerjarig het volgende effect op ons begrotingssaldo.

Bedragen x € 1.000

	2023	2024	2025	2026
Begrotingssaldo 1e berap 2022	143	182	91	91
Kader 1: extra personele capaciteit	PM	PM	PM	PM
Kader 2: huisvesting vluchtelingen/ statushouders	PM	PM	PM	PM
Kader 3: taakstellingen ZBB-traject	0	0	0	0
Kader 4: handhaven korting hervormingsagenda jeugd	0	0	0	0
Kader 5: ontwikkelingen m.b.t. invulling hervormingsagenda	PM	PM	PM	PM
Kader 6: schrappen taakstelling subsidies voor het jaar 2023	-65	0	0	0
Kader 7: jaarlijkse storting in reserve omzetten in ambitiebudget	0	0	0	0
Kader 8: handhaven reeds vastgestelde ozb verhoging en kostendekkendheid heffingen	0	0	0	0
Gemeentefonds meicirculaire (bruto) (baten)	1.900	2.400	3.100	2.400
Gemeentefonds herverdeling (baten)	100	300	500	500
Kader 9: indexering begroting 2023 (lasten)	-700	-1.300	-1.750	-1.750
Kader 10: opschalingskorting gemeentefonds (baten)	0	0	0	-500
Kader 11: realiseren versnelling wonen	0	0	0	0
Kader 12: samenhang en dienstverlening voorliggend veld	0	0	0	0
Kader 13: inclusiefste gemeente van Nederland	0	0	0	0
Kader 14: oormerken Rijksmiddelen Duurzaamheid conform meicirculaire	0	0	0	0
Kader 15: expertise omgevingsvisie	0	0	0	0
Kader 16: Plan van Aanpak de Schakel en verduurzamen maatschappelijk vastgoed	PM	PM	PM	PM
Kader 17: mobiliteitsplan	0	0	0	0
Meerjarig begrotingssaldo	1.378	1.582	1.941	741

Visie: Blij in Beesel, vandaag, morgen en overmorgen

Gemeente in gemeenschap

Pr. 1: Beleven

In Beesel is port voor iedereen toegankelijk en dagen we iedereen uit tot bewegen

- Samen fit door sport en bewegen
- Wij leren bewegen
- Sport en Bewegen voor iedereen
- Ruimte voor sport en bewegen
- Samen met verenigingen en sportaanbieders
- Sport en evenementen

In Beesel is cultureel veel te beleven en is cultuur toegankelijk voor iedereen

- Het culturele veld en onze inwoners zijn actief betrokken bij de uitvoering en deelname aan Kunst, Cultuur & Erfgoed in onze gemeente/gemeenschap
- We bevorderen de beleving van erfgoed in projecten en stimuleren het behoud ervan
- We versterken onze unieke cultuur en stimuleren onze onderlinge samenwerking te stimuleren

Beesel is aantrekkelijk, bourgondisch, actief en levendig

- We bevorderen de beleving van de ligging aan de Maas
- We bevorderen de toeristische beleving van de gemeente
- We bevorderen wisselwerking tussen groen en recreatie
- We positioneren het immateriële erfgoed op Europees niveau, vermarkten dit en zetten zo niet alleen Beesel, maar ook Noord-Limburg op de Europese kaart
- We promoten onze regio

Pr. 2: Samenkracht

Veerkracht: Inwoners van Beesel kunnen veilig opgroeien/leven en met veranderingen, tegenslag en uitdagingen omgaan

- Inwoners zijn in staat om met stress en tegenslagen om te gaan
- Oplossingen worden zoveel mogelijk in het eigen netwerk gezocht
- Kinderen ontwikkelen zich optimaal binnen de eigen mogelijkheden

Leefstijl: Inwoners van Beesel kiezen voor een gezonde leefstijl, hebben een gezond gewicht en kinderen groeien op in een gezonde en veilige leefomgeving

- Dalen overgewicht: we volgen de lijn van het nationaal preventieakkoord en willen het aantal volwassenen en jeugdigen met overgewicht laten dalen
- Dalen roken: we volgen de lijn van het nationaal preventieakkoord en willen het aantal volwassenen en jeugdigen dat rookt laten dalen
- Dalen middelengebruik: Het stimuleren tot gezond gedrag doen we door de keuze gemakkelijk en vanzelfsprekend te maken

Mentale gezondheid: Inwoners van Beesel hebben een goede mentale gezondheid en voelen zich gelukkig. Inwoners met psychische kwetsbaarheid kunnen meedoen in de samenleving

- Eenzaamheid: We willen eenzaamheid bespreekbaar maken en bewustzijn realiseren. We willen dat mensen die eenzaamheid ervaren de mogelijkheid krijgen om hulp te zoeken.
- Dementievriendelijke samenleving: we willen een dementievriendelijke gemeenschap zijn, waarin begrip is voor mensen met dementie en zij zo lang mogelijk kunnen meedoen.
- Maatwerkvoorziening: Voorzieningen met een focus op normaliseren en gericht op het versterken van eigen kracht en/of het netwerk van de inwoner

Fysieke omgeving: In Beesel zijn inwoners veilig en gezond in de omgeving waar zij wonen en wonen zo lang en zelfstandig mogelijk in de eigen omgeving

- Ruimte voor ontmoeten: We bieden ruimte voor ontmoeting in een gemeenschapshuis
- Ruimte voor onderwijs: We bieden goede huisvesting voor onze scholen
- Ruimte voor sport en bewegen: We zetten ons in voor een ruimte die uitnodigt tot bewegen.
- Toegankelijkheid: we houden er rekening mee dat de fysieke buitenruimte en activiteiten zo toegankelijk mogelijk zijn voor mensen met fysieke beperkingen.

Sociaal economische status: In Beesel zijn inwoners financieel zelfredzaam en doen naar vermogen mee in de samenleving

- Armoede en schulden voorkomen: Voorkomen en tegengaan van armoede en schulden en het stimuleren van (financiële) zelfredzaamheid en (arbeids)participatie
- Inburgering: Inburgeringsplichtigen bereiken het voor hen hoogst haalbare taalniveau (liefst B1), in combinatie met een vorm van participatie (onderwijs, werk).

Lichamelijke gezondheid: In Beesel kunnen inwoners zo lang mogelijk dagelijkse activiteiten uitvoeren

- Maatwerkvoorziening: inwoners ervaren zo weinig mogelijk fysieke beperkingen in het dagelijks leven?
- Mobiliteit vergroten

Sociale leefomgeving: In Beesel voelen inwoners zich veilig. Er is verbinding tussen inwoners, zij gaan respectvol met elkaar om en helpen elkaar

- Samen met verenigingen: Verenigingen zorgen ervoor dat mensen kunnen meedoen, ontmoeten en bewegen.
- Minder mantelzorgers voelen zich overbelast.
- Ontmoeting: Er is een toereikend aanbod aan algemene voorzieningen die bijdragen aan ontmoeting.
- Veilige sociale leefomgeving: Inwoners hebben een gezonde en veilige sociale leefomgeving

Zorggebruik: In Beesel hebben we grip op ondersteuning:

- Grip krijgen op het gebruik en de mate waarin ervaren wordt dat de geboden ondersteuning het gewenst effect heeft

Pr. 3: Fijn wonen en bedrijvig

Een gemeenschap met veel voorzieningen en bedrijvigheid waar het dorps karakter behouden blijft

- Centra: Balans tussen levendige en leefbare centra belangrijk, waarin de middenstand floreert en die uitnodigen tot ontmoeten
- Ondernemers: Een gezond ondernemersklimaat voor starters en bestaande bedrijven en fysieke en sociaal maatschappelijke ruimte om te ondernemen.

Een woongemeenschap met juiste woning van de juiste kwaliteit, voor de juiste doelgroep, op de juiste plek en op het juiste moment beschikbaar in een aantrekkelijke woonomgeving

- Transformatie van de bestaande woningvoorraad
- Nieuwbouw en uitbreiding van de woningvoorraad

We willen een klimaatbestendige, toegankelijke, goed bereikbare, groene, schone en veilige fysieke leefruimte van hoge kwaliteit

- We richten in en onderhouden onze openbare ruimte doelmatig en klimaatbestendig
- Veilig, toezicht en handhaving: Waarborgen van een veilige en kwalitatieve leefomgeving door een integrale belangenafweging
- Groen: Plekken met belevingswaarde, die uitnodigen tot ontmoeten, bewegen, sociale verbondenheid, verblijven en recreëren
- Mobiliteit: We bevorderen duurzame en goede mobiliteit
- Beheer van gronden

Duurzaamheid: Transitie naar een duurzame samenleving door te werken aan sociale duurzaamheid, duurzame energie, biodiversiteit en klimaatadaptatie, schone en slimme mobiliteit en circulaire economie

- Sociale duurzaamheid: iedereen kan meedoen, iedereen kan het betalen en iedereen kan meeprofiteren
- Duurzame energie: We besparen zoveel mogelijk energie en dat wat we nodig hebben, wekken we op een duurzame manier op.
- Circulaire economie: We delen spullen, repareren en hergebruiken waar mogelijk, zodat we zuinig zijn met grondstoffen
- Schone en slimme mobiliteit: We gaan voor een toekomst waarin u zich slim, schoon, veilig en aangenaam verplaatst van A naar B
- Biodiversiteit en klimaatadaptatie: We gaan voor een groen Beesel, behouden planten en diersoorten en zijn adaptief voor extreem weer

Pr. 4 Veilige en dienstverlenende gemeente

In Beesel zijn en voelen inwoners zich veilig

- We zijn voorbereid en repressief voor rampen en crisissen
- We pakken ondermijning effectief aan
- We waarborgen veiligheid van (kwetsbare) inwoners
- We zorgen voor veilige wegen

We geven een klantgerichte invulling aan burgerzaken

- Klantgerichte dienstverlening op hoge kwaliteit
- Juridische kwaliteitszorg

Een bestuurlijksterke, kleine en krachtige gemeente zijn die vanuit verbinding met lokale, (EU) regionale en landelijke partners haar doelen en ambities bewerkt

- We werken regionale samen (ecosysteem Noord-Limburg)
- We werken grensoverschrijdend samenwerking (Euregio)
- We werken landelijke samenwerking (perspectief kleine gemeente)
- Lokale samenwerking
- Sterk bestuur

Pr. 5 Overhead / overig

De organisatie heeft duurzaam inzetbare medewerkers die passen bij dat wat de organisatie en samenleving nodig heeft

- Blijven aansluiten bij de veranderende maatschappij (bestaand personeel)
- De juiste mensen zitten op de juiste plek
- Zorgen voor voldoende medewerkers (kwantitatief)
- Zorgen voor de juiste medewerkers (kwalitatief)
- Aantrekkelijk blijven als werkgever

We zijn in control, adviseren ondersteunen en sturen medewerkers zodat we taken doelmatig en rechtmatig uitvoeren

- We ondersteunen en sturen medewerkers in hun werk
- We adviseren op vakinhoud
- We hebben evenwicht tussen zelf doen en uitbesteden, voeren regie daar waar nodig